

TORKEL BERGLUND

* 24.3.1896 † 25.1.1974

TORKEL BERGLUND föddes den 24.3.1896 i Gävle där han växte upp och avlade studentexamen. Efter genomgång av Tekniska Högskolans avdelning för bergsvetenskap blev han bergsingenjör 1921. Han blev därefter 1:e assistent på avdelningen för metallografi som då förestods av docenten Alf Grabe, sedermera myntdirektör. När Grabe flyttade övertog Torkel Berglund hans specialläraryrke i metallografi som han uppehöll tills han år 1934 flyttade till Sandvikens Jernverk som ledare för den några år tidigare inrättade speciella forskningsavdelningen vid jernverkets laboratorium. Han kvarstod i forskningens tjänst till sin pensionering 1959.

Under sin verksamhet vid Tekniska Högskolan var Torkel med om att bygga upp den metallografiska avdelning, som så småningom blev en professur vars förste innehavare blev Axel Hultgren. Utöver det rent vetenskapliga arbetet tillverkade han egenhändigt och med stor skicklighet instrumentkompositioner i den lilla verkstad som stod till hans förfogande.

Det var med en viss saknad han efter sin entré i Sandviken fann att han lämpligen borde överlämna denna del av sin verksamhet till den välutrustade laboratorieverkstaden.

I sin ungarlsvåning på Norrmalm utövade Torkel Berglund stor gästfrihet mot kollegor och teknologer på Bergs, vilket skrivaren av dessa rader kan omvittna speciellt beträffande den tid som han tjänstgjorde som Professor Johanssons och Torkel Berglunds assistent vid framtagning av ett antal stålsatser utvisande olika slag av hårdbrotsytor, en teknik som just vid denna tid var aktuell och inledning till Jernkontorets hårdfältsserie.

År 1939 när Sandvikens ledning beslutat att lägga ned verktygsstållstillverkningen och upptaga tillverkning av hårdmetall anförtroddes Torkel Berglund att leda utvecklingen i försöksskala. En schweizisk firma Radiamant AG hade lancerat en metod att sintra hårdmetall med högfrekvens och Sandviken inköpte efter diverse prov med den nya hårdmetallen option och en anläggning i pilot-plantskala.

Ganska snart efter de inledande försöken utbröt det andra världskriget och förbindelserna med Radiamant upphörde genom att uppfinnaren, en tysk ingenjör, inkallades till krigstjänst. Verksamheten i Sandviken avtog tillfälligt men återupptogs 1942 genom avtal med Lumalampan och dess hårdmetalltillverkning för krigsändamål.

Torkel Berglund var då redan sysselsatt med andra uppgifter och ledningen för hårdmetallutvecklingen lades då i andra händer.

En av de stora uppgifter som lämnats till Torkel Berglund var att försöka få fram ett rosthårdigt rakbladsstål, som kunde konkurrera med andra patenterade sammansättningar. Problemet var svårt men löstes så småningom efter långvarigt forskande.

Efter världskriget visade sig emellertid intresset för rostfritt rakbladsstål bland de stora tillverkarna ganska ringa och det var först långt senare som rostfritt fick sin nuvarande dominerande ställning.

Torkel Berglund var en mycket beläst forskare med en naturligt kritisk inställning till oprövade nyheter och metoder. Han blev därför en anlitad rådgivare inom järnverket.

Vid sidan av sitt flitiga läsande av litteratur var Torkel Berglund en mycket framstående filatelist och filateli får nog räknas som hans främsta fritidssysselsättning.

Hans allmänna intresse för svensk järnhantering och vänskap med dess utövare blev ofta dokumenterad inte minst inom Gillet som han upptogs i

redan 1928. Vid sin bortgång tillhörde han länk VIII och var en av tiotalet kvarvarande medlemmar som intagits under 1920-talet.

Efter en tåligt liden sjukdomstid lämnade han oss för alltid den 25 januari i år sörjd och saknad av många vänner i Sancte Örjens Gille.

Sancte Örjens Gilles Högtidsdag den 23 april 1974.

Carl Sebardt